

Poolen för Fritid

Poolen för fritid arbetar med frågor och dokumentationer som rör människors fritid. Tidigare har fritiden ofta setts som motsats till arbetet men fritidsbegreppet är mer komplext än så. Arbete behöver inte längre vara detsamma som lönearbete och arbetsfri tid behöver inte vara fritid. Att undersöka fritiden kräver en mångfacetterad syn på hur människor använder sin tid. Fritiden är en bra ingång för samtidsdokumentation eftersom den ständigt omförhandlas och fylls med nya innebörder.

Fritidsbegreppets innehåll

Genom att ifrågasätta och dekonstruera fritiden som begrepp och företeelse kan vi undersöka de förändringar som äger rum i samhället och som påverkar individen. Fritiden bör också ses ur ett maktperspektiv som inbegriper genus, etnicitet, klass och generation.

Några sätt att betrakta fritiden är att dela upp den i mer eller mindre fri tid. Användbara begrepp kan då vara *ställtid* – där man behöver tid att ändra fokus mellan t ex arbete och ledig tid, *underhållstid* – omhändertagande av sig själv och familj, *kvalitetstid* – signalerar fokusering på särskilda aktiviteter. Och var går gränsen mellan fritidsaktiviteter och obetalt arbete i hemmet? Fritid kan också vara en mindre fri tid med måsten och schemalagda aktiviteter.

Tidsrik och tidsfattig är andra begrepp som har introducerats de senaste åren. De tidsrika är oftast arbetslösa, sjukskrivna eller pensionerade, d v s grupper med mycket tid som inte lönearbetar, men som därför inte heller har så gott om pengar. De tidsfattiga har ont om fri tid utanför lönearbetet men har däremot en del pengar att spendera. Fri tid i form av självvalda och lustfyllda aktiviteter eller ickeaktiviteter kanske endast kan definieras av den enskilde utifrån en personlig erfarenhet. Fritiden kan därmed ses som en arena för självförverkligandet.

Fritiden som samhällspegel

Ett grundperspektiv för fritidspoolens arbete är att fritiden speglar samhälleliga förändringar och villkor. Ett av villkoren är att fritidens omfattning och innehåll varierar. Områden att undersöka är den offentligt organiserade respektive den individuellt utformade fritiden, kommersialiseringen av fritidssfären och den växande upplevelseindustrin. Är den postmoderna fritiden mer en livsstil än den moderna tidens fritid som var mer kopplad att vara en motsats till arbetet? Men hur fungerar då fritiden för arbetslösa, sjukskrivna, barn och pensionärer? Hur skiljer sig kvinnors och mäns fritidsaktiviteter? Har alla fritid?

Det har från 1920-talet och framåt diskuterats mycket om den dåliga och den goda fritiden. Folkrörelser, studieförbund, statliga utredningar, folkhälsoinstitut m fl har försökt påverka det svenska folket i sitt val av aktiviteter. Att vara aktiv har setts som något positivt, men att vara ”passiv” har ansetts vara något dåligt. Att se på TV har pendlat mellan att betraktas som en god eller en dålig aktivitet. Att läsa en ”god” bok är bra, men att spela dataspel kan förstöra ett barn. Exemplet är många... Intressant är att se hur detta synsätt fortfarande påverkar oss, var ser vi exemplen idag? Vad har vi för fritidsideal och varför har vi dessa ideal?

Poolens sammansättning och arbetsform

Poolen består av institutioner och museer med olika inriktningar vilket ger en stor bredd i arbetet med vårt verksamhetsområde. Ett av poolens mål är att höja aktiviteten bland medlemmarna både genom att upprätthålla diskussioner om fritidens innehåll och betydelse och att fungera som en resurs i det pågående arbetet. Vi vill att poolens möten ska ses som en möjlighet att ventilerade egna undersökningar utifrån ett problematiserande perspektiv. För att vidareutveckla frågor av både teoretisk och metodisk karaktär inbjuds externa föreläsare och genomförs gemensamma fältseminarier. Poolen eftersträvar inte bara att ha en dialog med kollegor och forskare utan minst lika viktig är också dialogen med allmänheten.

Programförklaringen har efter diskussioner i poolen utarbetats av Marie Nyberg och Ann Pettersson och antagits vid poolens möte den 7 oktober 2005.